

Evropska inicijativa za stabilnost

Brisel/Istanbul, 1. lipanj 2009.

Balkan i bijela Schengen lista – prijedlog za daljnje korake

Dragi prijatelji,

Tokom sljedećih tjedana i mjeseci, Evropska komisija i zemlje članice EU odlučit će koje su se države zapadnog Balkana kvalificirale za ukidanje Schengenske vize. Ova odluka EU ima mogućnost da povrati kredibilitet i 'meku moć' (*soft power*) EU u regiji. Ona također može ispuniti nade naroda na Balkanu te interese onih koji su odgovorni za zaštitu Schengenske zone od ilegalnih migracija i organiziranog kriminala.

S jedne strane, vlade i građani država zapadnog Balkana puno očekuju. Vizni propisi su izvor frustracija koje pak doprinose sumnji da je europska perspektiva zapadnog Balkana uopće realna. Sada se, međutim, ponovo pojavljuju nada i oduševljenje.

S druge strane, vlade EU naglasile su potrebu da uvjere skeptične građane EU da će upotrijebiti nepristrane, ali stroge uvjete (*conditionality*) kada se radi o ukidanju viznih propisa za Albaniju, Bosnu i Hercegovinu, Makedoniju, Crnu Goru i Srbiju. Uvjeti su definirani u mapama puta EU za ukidanje viza izdanih prošle godine.

Na osnovu onog što je do sad postignuto (ubrzavanje reformi u zemljama zapadnog Balkana, brojne posjete stručnjaka iz EU ovoj regiji, detaljne analize napretka od strane Evropske komisije), moguće je zadovoljiti oba interesa istovremeno, kroz to da se bude strog, ali pravedan.

Nudimo na razmatranje sljedeće rješenje:

Makedonija

Procjene Komisije i stručni izvještaji bez sumnje potvrđuju da je Makedonija stekla pravo na bezvizni režim i to što prije tj. najkasnije od siječnja 2010. Takva odluka uputila bi snažnu poruku regiji da EU ozbiljno shvaća uvjete (*conditionality*), te da se reforme isplate.

Uprkos skorim izborima za Europski parlament i novu Komisiju koji trebaju preuzeti dužnost u studenom, institucije EU moraju osigurati brzo donošenje odluke o amandmanima na Odredbu Vijeća 539/2001, tako da Makedonija dođe na 'bijelu' Schengen listu.

Da bi Makedonci putovali bez viza od sljedećeg siječnja, Komisija mora predložiti izmjene i dopune odredbe u nekoliko tjedana. Novi Evropski parlament trebao bi nakon ljetne stanke ovaj dosije prioritarno tretirati, tako da se Vijeće EU može u jesen o njemu glasanjem izjasniti.

Crna Gora i Srbija

Crna Gora i Srbija još uvijek moraju ispuniti nekoliko uvjeta. Međutim, kao što je Komisija zaključila, čak i u područjima gdje ove dvije zemlje još uvijek nisu postigle punu implementaciju, 'velika većina uvjeta' ili 'većina uvjeta' je ispunjena.

S obzirom da će se Vijeće izjasniti glasanjem o bezviznom režimu najranije za pet mjeseci (na Vijeću EU za pravosuđe i unutrašnje poslove 23. listopada), a možda čak i kasnije (na posljednjem Vijeću EU za pravosuđe i unutrašnje poslove u 2009. godini, 30. studenog/1. prosinca), preporučljivo je da Komisija uključi bezvizni režim za Srbiju i Crnu Goru u predložene amandmane, ali da to uvjetova daljnjim reformama.

Sljedećih pet do šest mjeseci su dovoljno dug period da se procijeni da li obje zemlje ozbiljno shvaćaju nužnost ispunjavanja uvjeta koji nedostaju. Ukoliko prevlada sumnja da to ne bi bilo tako, Vijeće može pozvati Komisiju da prije glasanja provede konačnu procjenu.

Kosovo

Komisija i zemlje članice moraju se suzdržati od zahtjeva Srbije da spriječi stanovnike Kosova da dobiju srbijanske putovnice. Jedan od uvjeta iz mape puta za Srbiju jasno kaže:

'Srbija treba osigurati potpun i učinkovit pristup putnim i osobnim ispravama za sve državljane Srbije uključujući žene, djecu, osobe s invaliditetom, osobe koje pripadaju manjinama i drugim ugroženim grupama.'

Sve dok vlada Srbije tvrdi, a neke zemlje članice EU to prihvaćaju, da su građani Kosova državljani Srbije (bez obzira na etničku pripadnost), bilo kakva otvorena ili skrivena diskriminacija predstavlja kršenje principa nediskriminacije.

EU opravdano zahtjeva sigurnost tokom procesa izdavanja putovnica, a posebno u odnosu na knjige matičnih ureda i *breeder documents* koji se upotrebljavaju. Ali Srbija ne smije ovaj proces učiniti diskriminatornim. Sve dok EU Kosovu ne nudi mapu puta za vize ili neki drugi proces koji može voditi ka bezviznom režimu, prešutno prihvaća da su građani Kosova

državljeni Srbije. To znači da građani Kosova imaju pravo na putne i osobne dokumente Srbije.

Albanija i Bosna i Hercegovina

Jasno je da Albanija i Bosna i Hercegovina moraju nastaviti sa naporima prije nego će se kvalificirati za bezvizni režim. Biti strog ,jednako je bitno za uspjeh u ovom procesu kao i biti pravedan. Sada je strateško pitanje kako osigurati da obje države provedu reforme koje su već postignute u Makedoniji, Srbiji i Crnoj Gori.

Bilo bi kontraproduktivno isključiti ih iz sada aktuelnog zakonodavnog procesa. Promatrati kako Srbija ide ispred njih moglo bi destabilizirati Bosnu – većina bosanskih Hrvata koriste hrvatske putovnice, što im omogućava kretanje bez viza, a nepoznat broj bosanskih Srba steklo je, ili je u procesu sticanja, državljanstva Srbije i srbijanske putovnice. To bi Bošnjake učinilo jedinom zajednicom u BiH koja podliježe viznim propisima. A novoj albanskoj vladi, koja će startati nakon izbora krajem lipnja, također će trebati konkretna perspektiva. Iz tog razloga preporučljivo bi bilo ponuditi i Bosni i Albaniji konkretni vremenski raspored za ispunjavanje uvjeta.

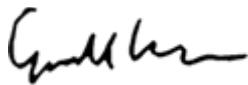
Najbolja opcija bi bila oba dvije zemlje uključiti u predstojeći prijedlog amandmana na Uredbu Vijeća 539/2001 stavljajući i njih na 'bijelu' Schengen listu – ali s tim da se utvrdi da će bezvizni režim za Albaniju i Bosnu i Hercegovinu biti primjenjiv tek kada se ispune svi uvjeti iz mape puta. Prijedlog bi također trebao uključiti datum za novu procjenu koju bi proveli Komisija i eksperti iz EU država početkom 2010. godine.

Istovremeno Vijeće treba nastaviti slati jasne poruke da će svoje odluke donositi na osnovu tehničkih, a ne političkih kriterija – i da u ovom procesu neće biti mjesta diskriminacij.

Već je očito da je davanje detaljnih i jasnih uvjeta nadahnulo reforme širom regije koje i ovu regiju i EU čine sigurnijima. Odluka Vijeća EU da uključi svih pet zemalja – uzimajući u obzir njihov dosadašnji napredak – osigurat će nastavak ovog procesa.

ESI se zahvaljuje Robert Bosch Stiftung-u za podršku projekta 'ESI Schengen White List Project'.

Srdačan pozdrav,

Gerald Knaus,
Predsjednik ESI

Alexandra Stiglmeier,
Direktor ESI projekta “Bijela Schengen lista“

Daljnje informacije (na engleskom jeziku):

- [About the Schengen White List Project](#)
- [Strict but fair – The Declaration](#)
- [Stories from the Balkan ghetto](#)
- [The road to visa-free travel](#)
- [The visa facilitation and readmission agreements](#)
- [The visa roadmaps](#)
- [Visa roadmap A to Z \(glossary\)](#)
- [The readiness reports](#)
- [Assessments by the European Commission](#)
- [EU timetable](#)
- [Letters from EU foreign ministers](#)
- [Excerpts from EU policy documents](#)
- [Chronology](#)
- [Interviews](#)
- [Media reactions](#)
- [Recommended reading and watching](#)

Feedback

Kao i uvijek, radujemo se vašim povratnim komentarima. Molimo pišite nam na: a.stiglmayer@esiweb.org.

Kontakt:

European Stability Initiative (ESI)
Grossbeerenstrasse 83
10963 Berlin
Njemačka

Tel: +49 30 53214455

Faks: +49 30 53214457

Email: info@esiweb.org

Web stranica: www.esiweb.org

© European Stability Initiative (ESI)